

in quo talem actum posset elicere: tamen id dici non posset de culpis venialibus, ante baptismum commissis; cum propter istas (ut adversarii, qui hæc obijciunt, volunt) non debeat anima purgatorium adire: adeoque non esset locus tali dolori; neque enim in celo (quo volunt talem animam statim ferri) locus est dolori contritionis: neque actui charitatis delenti culpam; aliàs, pro priori signo rationis ad culpam deletam, talis anima jam Deum videret, essetque beata (hoc enim est, esse in celo) & primum pro signo posteriori talem actum eliceret, quod est inconueniens.

Dicere autem, talem hominem baptizatum, vel martyrem (nam est eadem ratio) per aliquod instans suspendi ab ingressu cæli, ut interea eum actum eliciat, Dicastillo non censet tutum; cum videatur sequi, alios etiam justos, ab omni veniali mundatos, debere per aliquod instans detineri in iudicio, antequam admittantur in gloriam, quos tamen sine mora Deum videre est doctrina Catholica. Quare tandem dicit hic auctor n. 467. pertinere ad providentiam Dei, ut hunc casum non permitat: sicut solet dici, ad eandem spectare, ut non permitat, hominem mori cum peccato originali, & solo veniali. In forma respondeo ad eam probationem. om. ant. neg. conf. nam hoc speciale privilegium baptismi (si tamen datur) non debet sine ratione, imò contra nostras rationes, extendi ad poenitentiam.

323. Ob. 9. contra id, quod dictum est n. 300. nempe graviter peccatum eum, qui sine dolore accederet ad confessionem venialium. Qui non implet poenitentiam levem, impositam pro peccatis venialibus, non peccat graviter: & tamen facit sacramentum ex parte infructuosum: ergo etiam non peccat graviter, qui accedit ad confessionem venialium sine dolore; quia sacramentum tantum frustratur in re levi. Confir. 1. Pati iacturam absolutionis à venialibus, est tantum aliquid leve: ergo non potest esse grave, ea confiteri sine dolore. Confir. 2. Si recipitur SS. Eucharistia sine actuali devotione, non recipitur ejus fructus: & tamen ita accedens non peccat graviter: ergo, si etiam non recipiatur fructus confessionis, ab accedente ad eam sine dolore, vel proposito, non est res gravis.

Resp. Antecedens hoc negat Tannerus tom. 4. disp. 6. de poenit. q. 3. n. 14. attamen id admittunt Suarez tom. 4. in 3. p. disp. 38. sec. 7. n. 5. Layman l. 5. tr. 6. c. 15. n. 7. Lugo de poenit. disp. 25. sec. 5. n. 74. & hoc teste communiter Theologi. in forma om. ant. neg. conf. Non implens poenitentiam non reddit sacramentum invalidum, imò nec simpliciter, sed tantum secundum quid infructuosum: non autem tenemur, sacramentum reddere semper fructuosissimum. At verò accedens ad confessionem, sine dolore, vel proposito, non tantum sacramentum frustraretur in re le-

vi: sed redderet illud invalidum, vel simpliciter infructuosum, quæ non est res levis, ut omnes censent.

324. Ad 1. confir. retorquetur argumentum. Etiam pati iacturam absolutionis à mortalibus per unam diem, eodem modo est res levis: ergo etiam licet sine dolore, & proposito, confiteri hodie peccata mortalia; modò quis simul proponat, eadem peccata cras cum dolore, ac proposito verè sufficienti, confiteri. in forma om. ant. neg. conf. Etiam si non gravis esset illa iactura, esset tamen grave, reddere sacramentum irritum, seu invalidum, & simpliciter istud frustrari suo effectu.

Ad 2. confir. ut aliqui ajunt, hæc est sententia Cajetani, de quo tamen dubium est: sed quidquid de hoc sit, rejicitur hæc opinio communiter à Suarez, Vasquez, Lugone, & aliis; nam sequeretur, quòd actualiter distractus sub communionem poneret obicem gratiæ, & hoc ipso peccaret graviter: cum tamen tam gravem obligationem fideles non agnoscant, nec doceantur: certè S. Thomas 3. p. q. 79. a. 8. in corp. tantum docet, impediri fructum ex parte, scilicet accipi quidem habitualem charitatem, & gratiam: sed non percipi actualem refectionem spiritualis dulcedinis, quæ etiam est effectus, seu fructus SS. Eucharistiæ. in forma neg. 1. p. ant.

325. Ob. 10. Qui ob metum gravissimum, e. g. mortis, contrahit matrimonium, absque interno consensu, reddit sacramentum matrimonii irritum, nec tamen peccat graviter: ergo neque peccat graviter ille, qui reddit irritum sacramentum poenitentiae. Resp. cur ergo non liceret sine dolore confiteri mortalia? Resp. 2. neg. ant. Qui ita contrahit matrimonium, non reddit irritum sacramentum, sed jam prius irritatum supponit; ipse enim talis metus, directè ad contrahendum matrimonium incustus, irritat jam matrimonium, etsi consensus verus, & sincerus poneretur; unde taliter contrahens tantum non ponit eum consensus, qui, etiam si poneretur, non esset materia, aut forma, sufficiens ad hoc sacramentum.

Insuper Cardenas in crisi in proposito ab Innoc. XI. damnat. dissert. 20. c. 7. defendit, quòd taliter contrahens matrimonium, non simulat administrationem sacramenti, quæ simulatio nec urgenti metu excusari potest à peccato, ex propositione 29. ab Innocentio XI. damnata: *Urgens metus gravis est causa iusta sacramentorum administrationem simulandi*; ut enim docet hic auctor, dissert. cit. a. n. 82. talis non simulat administrationem sacramenti, sed tantum simulat contractum humanum matrimonij; nam is tantum simulat administrationem sacramenti, qui ponit materiam, & formam legitimam sacramenti, sine intentione sciendi sacramentum: qualem materiam, & formam non ponit contrahens ex metu gravi; cum consensus ex tali metu sit materia irritata, & illegitima.

Aliud

Aliud foret, si quis poneret consensum legitimum ita, ut expressè dicat, se velle matrimonium: attamen non haberet intentionem sciendi sacramentum matrimonij; tunc enim esset simulatio sacramenti: de quo vide ipsum Cardenam cit. dissert. n. 74.

Cæterum etiam hoc notandum est, quòd non rectè fiat paritas à matrimonio ad alia sacramenta; nam, cum matrimonium constituatur ex contractu, per se profano, eliquè Christus sua elevatione noluerit addere onus speciale, voluit etiam (supposito, quòd in casu dicti metus liceat, extrinsecè tantum sine intrinsecè intentione in istum contractum consentire) voluit, inquam, Christus Dominus etiam dare licentiam ita consentiendi in tantum, in quantum ita licet consentire in aliis contractibus: non autem voluit, idem permittere in omnibus aliis actionibus sacramentalibus aliorum sacramentorum: & præsertim non voluit, idem permittere in actionibus sacramentalibus sacramenti poenitentiae, quæ non sunt ita profanæ, sicut ex natura sua, & præcendendo ab elevatione, est contractus matrimonij.

QUÆSTIO V. De Effectibus Poenitentiae.

ARTICULUS I.

An omnia Peccata possint deleri per Poenitentiam.

326. Duplici in sensu potest quæstio hæc agitari. 1. An quis semper possit agere veram poenitentiam. 2. An ista possit obtinere veniam omnium peccatorum, quantumvis enormium, & multiplicatorum. De primo hic agere superledemus; quia spectat potius ad tractatum de providentia Dei, ubi quaeritur, an Deus velit, omnes homines salvos fieri, adeoque det omnibus gratias sufficientes, quæ de re egimus in tract. de Deo n. 615. Hic tantum dico, communiter affirmari, quòd detur gratia sufficiens omnibus, sincerè volentibus poenitentiam agere.

Circa secundum erraverunt maxime Novatiani, auctoribus Novato Episcopo Africano, & Novatiano presbytero Romano, de quibus Baronius ad ann. Chri. 254. a. n. 104. Negabant hi, semel lapsos esse in Ecclesiam recipiendos, & volebant relinquendos esse Deo: unde non negabant, peccata absolute posse remitti: sed tantum negabant, ea posse remitti potestate clavium, à Christo Ecclesiae concessa: cumque ex Stoicorum secta non facerent discrimen, inter peccata, sed omnia aequalia dicerent,

R.P. Ant. Mayr Theol. Tom. II.

neminem lapsum recipiebant; hinc, ut habet eod. ann. n. 106. Baronius, se *Catharos*, hoc est, puros, dicebant. Tertullianus etiam, ut habet Baronius eod. anno n. 105. volebat, adulteros ab Ecclesia recipi. Quare istorum error potius est circa effectum sacramenti, quam circa effectum virtutis poenitentiae. At verò aliter, & melius Catholici omnes credunt de virtute, & sacramento poenitentiae, cum quibus.

327. Dico 1. Vera, & supernaturalis poenitentia, siue sit actus contritionis, siue sit receptio sacramenti, deler in hac providentia omnia peccata, quantumvis gravia, ac multiplicata. Prob. 1. Deus universaliter, & indefinitè, promittit omnibus viatoribus, rite poenitentibus, remissionem peccatorum: ergo etiam largitur eam, adeoque vera poenitentia omnia peccata deler, prob. ant. *Ezechiel. 18. v. 21. dicitur: Si autem impius egerit poenitentiam ab omnibus peccatis suis, quæ operatus est, & custodierit omnia præcepta mea: & fecerit iudicium, & iustitiam, vitam vivet, & non morietur: omnium iniquitatum ejus, quæ operatus est, non recordabor. & Jerem. 18. v. 8. Si poenitentiam egerit gens illa à malo suo, quòd locutus sum adversus eam, agam & ego poenitentiam super malo, quòd cogitavi, ut facerem ei. Item Jsa. 1. v. 18. Si fuerint peccata vestra ut coccinum, quasi nix dealbentur. & Zacharia 1. v. 3. Convertimini ad me, ait Dominus exercituum, & convertar ad vos. Adde exemplum Manassis 2. Paralipom. c. 33. v. 12. qui gravissimum scelus veniam poenitentia impetravit.*

328. In novo etiam testamento Christus *Matth. 18. v. 22. dixit Petro, ut remittat peccata, non tantum septies, sed septuagies septies*, hoc est, toties, quoties redierit verè poenitens; ita enim eum locum omnes Patres explicant, præsertim S. Hieronymus, in hunc locum ajens: *Septuagies septies, id est, quadringentis nonaginta vicibus, ut toties peccanti fratri dimitteret in die, quoties ille peccare non possit. & S. Chryostomus homil. 62. (alia editio ponit 61.) in Matth. sub initium ait: Quæ quidem oratione nullum omnino numerum posuit, sed indefinitè, continè, ac semper, significavit. Insuper ead. homil. idem S. Pater docet, quòd Deus, ut induceret homines ad remittendas sibi factas injurias, adducat exemplum suæ misericordiæ, quæ infinitis graviora, contra se facta peccata, dimittit: ex quo aperte inferitur, Deum verè poenitentibus omnia peccata dimittere.*

Confir. 1. Christus *Matth. 18. dedit, vel saltem promissit Ecclesiae, universalem potestatem ligandi, & solvendi*: ergo dedit, vel promissit universalem potestatem remittendi peccata. Confir. 2. Inveniuntur in novo testamento remissa gravissima peccata, tum vi contritionis, tum vi confessionis: sic fornicatio illa gravissima (de qua 1. Corinth.

ynth. 5. v. 1.) remittitur 2. ad Corinth. 2. itemque 2. ad Timoth. 2. v. 25. scribit S. Paulus, etiam hereticos monendos, ut resipiscant: & S. Stephanus Actor. 7. etiam orat pro Judæis, qui Spiritui Sancto resistentes, & protomartyrem lapidantes, gravissimè peccarunt.

329. Addamus definitiones Conciliorum. C. Firmiter. de Summa Trinitate. quod desumptum est ex Lateranensi Oecumenico sub Innocentio III. dicitur: Si post susceptiōnem baptismi quisquam prolapsus fuerit in peccatum, per veram potest semper penitentiam reparari. & Tridentinum sess. 14. can. 1. de penit. sic definit: Si quis dixerit, in Catholica Ecclesia penitentiam non esse verè, & propriè sacramentum, pro fidelibus, quoties post baptismum in peccata labuntur, ipsi Deo reconciliandis, à Christo Domino nostro institutum, anathema sit.

Insuper, cum Tridentinum contritioni tribuat vim justificandi extra sacramentum, non est ulla ratio afferendi, quod contritio non omnia peccata, sed tantum aliquas species, vel aliquem numerum peccatorum deleat. Huc, saltem in ordine ad probandam efficaciam penitentiae virtutis, spectant omnes definitiones Conciliorum, & Pontificum, ac alia argumenta, quibus à n. 206. probatum est, contritionem perfectam justificare; quia justificatio, simpliciter dicta, dicit remissionem omnium peccatorum gravium; cum praesertim unum sine altero in hac providentia non remittatur.

330. Accedunt SS. Patres. S. Leo serm. 4. de Epiphani. in fine ait: Dum hoc in corpore vivitur, nullius desperanda reparatio: sed omnium est operanda correctio. S. Ambrosius l. 2. de penit. c. 4. Omnibus enim conversis pollicetur veniam; quia scriptum est: Omnis, quicumque invocaverit nomen Domini, salvus erit. S. Hilarius can. 18. in Matth. Neque enim fas est, nos ex praescripto legis danda venia numero concludi, cum per Evangelij gratiam sine modo nobis à Deo fuerit indulgeta. S. Augustinus l. 1. retract. c. 19. sic scribit: Loco alio peccatum ad mortem, de quo dicit Joannes Apostolus: Non pro illo dico, ut roget quis: ita desinovi... sed tamen addendum fuit: si in hac tam scelerata mentis perversitate finiret hanc vitam: quoniam de quocunque pessimo, in hac vita constituto, non est utique desperandum. Auctor de vera, & falsa penitentia (cujus opus extat inter opera S. Augustini tom. 4.) ait c. 5. Ille enim solus dissidat, qui tantum peccare potest, quantum Deus bonus est: & quidem loquitur hic auctor antiquus de penitentia sacramentali, ut patet ex pluribus capitibus, vide plura apud Bellarminum tom. 3. contr. 4. de penit. l. 2. c. 15. & Suarez tom. 4. in 3. p. disp. 8. sec. 1. & 2.

331. Dico 2. Probabilis etiam in alia providentia non est possibile peccatum essentialiter irremissibile. ita communis con-

tra quosdam recentiores, qui cum Cardinale de Lugo de penit. disp. 8. sec. 1. n. 4. volunt, aliquid peccatum simpliciter irremissibile in alia providentia esse possibile. Dico autem essentialiter irremissibile, sive, quod essentialiter, seu ex essentia sua, excludat remissionem; nam per accidens peccata damnatorum non sunt amplius remissibilia.

Prob. conclusio. Ideo ex S. Thoma 3. p. q. 86. a. 1. in corp. in hac providentia Deus potest remittere omne peccatum; quia ut Joel. 2. v. 13. dicitur: Benignus, & misericors est, pater, & multa misericordiae, & prestabilis super malitia: & quia alias vinceretur aliquo modo misericordia Dei: hæc autem pugnant in omni providentia, & circa omne peccatum: ergo. Confir. 1. Vinceretur suo modo omnipotentia, si esset aliquid possibile, quod ipsa absolute non posset producere, vel destruere: ergo etiam vinceretur misericordia Dei, si esset peccatum aliquod irremissibile: atqui hæc vici non potest: ergo. Nec dicas, non præjudicari omnipotentia, si dicatur, eam non posse producere ens impossibile: adeoque neque præjudicari misericordiae, si dicatur, eam non posse remittere peccatum irremissibile. Resp. enim, negando paritatem inter hæc duo; impossibile enim non est propriè ens, & consequenter non debet esse subiectum omnipotentia: at peccatum est ens, adeoque debet esse subiectum misericordiae.

332. Confir. 2. Ex argumento Lugonis, ut patebit ex objectionibus, æqualiter sequeretur, possibile esse peccatum essentialiter impunitum; cum tamen peccatum ex conceptu suo sit malum poenæ dignum: imò Haunoldus l. 4. tract. 4. c. 1. n. 901. putat, inferri, quod esset possibile peccatum, simul intrinsicè remissibile, & irremissibile, si scilicet Deus hoc decretum Petro revelaret: Nolo tibi remittere ullum peccatum ex intrinsicè remissibilibus: de quo vide, si lubet, ipsummet hunc auctorem. Confir. 3. Non est hic questio, an tale peccatum possit supernaturaliter facere omnipotentia Dei; certum enim est, Deum non posse peccare, seu ex sua determinatione, vel supernaturaliter peccatum producere: sed est questio, an homo possit habere potestatem taliter peccandi: adeoque adversarii debent probare possibilitatem, & non nos impossibilitatem: & quidem debent, illam probare gravibus rationibus, quales non afferunt; cum alias proferri judicari debeat, tale peccatum præjudicare misericordiae Dei.

ARTICULUS II.

Solvuntur Objectiones.

333. **O**B. 1. contra 1. conclus. Antiochus, Esau, & alii quidam, de quibus fit mentio

prov.

Prov. 1. non obtinuerunt veniam: quamvis penitentiam egerint: ergo. prob. ant. de primo, seu de Antiocho, dicitur 2. Machab. 9. v. 13. Orabat autem hic sceleratus ad Dominum, à quo non esset misericordiam consecutus: de altero, seu Esau, dicitur ad Hebr. 12. v. 17. Non enim invenit penitentia locum, quamquam cum lacrymis inquisisset eam: de reliquis dicitur Prov. 1. v. 23. Tunc invocabunt me, & non exaudiam: ergo. Resp. dist. ant. isti non obtinuerunt veniam, quamvis egerint penitentiam veram, & supernaturalem, neg. ant. quamvis egerint penitentiam aliquam quamcumque naturalem, conc. ant. & neg. conf. ut enim habet Angelicus 3. p. q. 86. a. 1. ad 1. Antiochus dolebat de culpa, non ideo, quod esset offensa Dei, sed quod esset causa infirmitatis corporalis.

Quin imò, si etiam dolor ille fuisset attritio supernaturalis, non potuisset eo tempore culpam delere, quando nondum erat institutum sacramentum penitentiae: & tamen naturalis tantum fuit: imò valde incertum est, an etiam dolor efficax fuerit, & non conditionatum saltem affectum ad peccatum habuerit conjunctum: an non Antiochus injulta bona retinere, lætis autem nullam satisfactionem præstare voluerit: certe S. Scriptura ibi Antiochum valde nigris coloribus depingit. Esau, ut iterum ibidem docet S. Thomas, non veram penitentiam egerit: cum habuerit adhuc animum peccandi; nam Gen. 27. ubi illa penitentia (scilicet, quod Esau desolverit vendita sua primogenita, & præceptam sibi benedictionem patris) narratur, simul v. 41. refertur, idem dixisse: Venient dies luctus patris mei, & occidam Jacob fratrem meum. Illi autem, de quibus Prov. 1. agitur, pertinent ad alteram vitam, in qua non est locus penitentiae fructuosæ.

334. Ob. 2. Apostolus ad Hebr. 6. v. 4. scribit: Impossibile est enim, eos, qui semel sunt illuminati, & prolapsi sunt, rursum renovari ad penitentiam: ergo peccata Christianorum non possunt iteratò remitti. Confir. Ad Hebr. 10. v. 26. dicitur: Voluntarie enim peccantibus nobis, post acceptam notitiam veritatis, jam non relinquunt pro peccatis hostia: ergo. Resp. dist. conf. Peccata Christianorum non possunt iterum remitti per baptismum, & penitentiam præcedentem ad baptismum, conc. conf. non possunt remitti per sacramentum penitentiae, neg. conf. ita Angelicus 3. p. q. 84. a. 10. ad 1. ubi circa hunc textum S. Pauli docet (id quod etiam patet ex Scripturis) Judæos habuisse, pro variis immunditiis legalibus, varia lavacra iterabilia; hinc eosdem voluisse etiam iterare baptismum.

Quando igitur eo loco S. Paulus negat, possibile esse, lapsos renovari, negat posse iterum baptizari; nam renovatio spectat propriè ad baptismum, qui est lavacrum regenerationis, seu renovacionis spiritus: subdit autem S. Paulus rationem per hæc verba: v. 6. Rursum crucifigentes sibi metipsos fili-

um Dei: hoc est, volentes iterum Christo crucifixo mysticè commori per baptismum, ut explicat S. Thomas loc. cit. non potest autem homo iteratò Christo commori eo modo, quo id fit per baptismum. Et ita hunc locum, præter doctores scholasticos plurimos, etiam exponunt, teste Cornelio in hunc locum omnes pene veteres, SS. Ambrosius, Athanasius, Chrysostomus, Hieronymus, Augustinus &c.

335. Auctor etiam libri de vera, & falsa penitentia (qui habetur tom. 4. inter opera S. Augustini) c. 3. ait, S. Paulum per epistolam suam correxisse, lapsos post baptismum, & subjungit: Si non possunt renovari per penitentiam, cur prædicaret eam? Præterea Corinthios, & excommunicatum, & post baptismum peccantem, & fornicationem gentium superantem, quomodo reciperet penitentem, si sic contra suam prædicaret præceptum? Sed de baptismo hoc intellexit; dixit enim, eos renovari per penitentiam impossibile esse, ut rursum crucifigant filium Dei, & ostentus habeant, id est, ut iterum baptizentur; qui enim baptizatur, mortem crucis, & sepulturam Christi, repræsentat in immersione sua; in signo enim crucis quisque in aqua submergitur, & submersus sepultus ostenditur; non enim qui lapsi sunt, per iteratum baptismum consequi veniam poterunt; sicut enim semel Christus crucifixus est, sic baptismus iterandus non est. Cornelius in hunc locum n. 267. ait, posse illud impossibile accipi pro difficillimo; quia difficillimè convertuntur gravissimi præsertim peccatores, de quibus (nempe de apostatis à fide) eo loco sermonem esse, ibidem Cornelius efficaciter probat.

Ad confir. neg. conf. S. Chrysostomus homil. 20. in epist. ad Hebræos. in hunc locum, sic scribit: Hic non tollit S. Paulus penitentiam, nec eam, qua per penitentiam fit, placationem; non enim dixit: Non est amplius penitentia, neque est amplius remissio: sed: Non est amplius hostia: hoc est: Non est amplius crux secunda: seu non est amplius mors Christi secunda, cui homo altera vice per baptismum configuretur: de quo baptismo ibi ei est sermo, & ad quem aliqui volebant accedere, ne, si postea peccarent, non amplius possent sperare salutem: quos S. Pater ibi refellit.

336. Ob. 3. Christus Matth. 12. v. 32. ait: Qui autem dixerit verbum contra Spiritum Sanctum, non remittetur ei, neque in hoc saeculo, neque in futuro: ergo istud peccatum est inexpiable. Confir. Actor. 8. v. 22. S. Petrus dicit Simoni mago: Remitentiam itaque age ab hac nequitia tua, & raga Deum, si forte remittatur tibi hæc cogitatio cordis tui: atqui particula forte significat, hoc peccatum posse esse inter irremissibilia: ergo dantur talia peccata. Resp. neg. conf. cum S. Thoma 3. p. q. 86. a. 1. ad 3. ubi ait: Illud verbum, vel blasphemiam contra Spiritum Sanctum est finalis impenitentia, ut Augustinus dicit in libro de verbis

Domini, qua penitus irremissibilis est; quia post finem hujus vite non est remissio peccatorum. Vel, si intelligatur per blasphemiam Spiritus Sancti, peccatum, quod sit certa malitia, vel etiam ipsa blasphemia Spiritus Sancti, dicitur non remitti, scilicet de facili. Et sic etiam apud Suarez tom. 4. in 3. p. disp. 8. sec. 1. n. 18. exponunt hunc textum SS. Chrysostomus & Cyprianus. Ad confirm. neg. min. Particula forte in Scripturis non significat semper incertitudinem; nam Deus *Ezechiel. 2. v. 5. ait: Si forte vel ipsi audiant;* cum tamen utique prescribitur Deus, quid essent facturi: significat igitur ibi ea particula tantum difficultatem ex parte Simonis, ad agendam veram poenitentiam. vide *tr. de Deo. n. 393.*

337. Ob. 4. Aliqua sunt peccata, pro quorum remissione non debemus orare: hæc utique non remittuntur: ergo. prob. ma. 1. Reg. 2. v. 25. dicitur: *Si autem in Dominum peccaverit vir, quis orabit pro eo?* & *Jerem. 7. v. 16. Tu ergo noli orare pro populo hoc, nec assumes pro eis laudem, & orationem, & non obstitas mihi; quia non exaudiam te.* item 1. *Joan. 5. v. 16. Est peccatum ad mortem: non pro illo dico, ut roget quis:* ergo. Resp. cur ergo orat Ecclesia die Parasceves pro omnibus, etiam pro perditis Judæis? in forma. dist. ma. non debemus pro eorum remissione orare omni modo. om. ma. non debemus orare ullo modo. neg. ma. & sic dist. min. neg. conf.

Ad prob. neg. conf. & explico textus. Primus est Heli sacerdotis, qui non dicit: *Nemo orabit:* sed: *Quis orabit?* nempe non quisvis est aptus ad intercedendum pro enormibus peccatoribus, ut exaudiatur. Ostenditur igitur difficultas, non impossibilitas veniæ: & sic exponit hunc locum etiam S. Ambrosius l. 1. de poenit. c. 8. sic scribens: *Quis orabit pro eo? hoc est, singularis vita aliquis debet orare pro eo, qui peccavit in Dominum; quia, quo major culpa, eo majora sunt querenda suffragia.*

338. Altero textu apud Jeremiam Deus vult, ut propheta non oret pro remissione peccatorum temporalium, quas minatur ibi Dominus, quasque non semper remittit, etiam deprecantibus: non autem vult, ut non oret pro remissione culpæ, aut pœnæ æternæ. Tertium textum S. Joannis exponit S. Thomas in 2. dist. 43. in exposit. textus, dum ait: *Non prohibetur oratio pro eo fieri, sed ostenditur, quod præceptum de orando pro proximis fidelibus, non se extendit ad tales peccatores; quia propter sui peccati enormitatem hoc merentur, ut à fidelibus relinquantur, sicut ethnici, & publicani.* Sic etiam explicat eundem textum S. Augustinus l. 1. de sermon. Domini. c. 22. occasione hujus textus S. Joannis sic scribens: *Aperte enim ostendit, esse quosdam fratres, pro quibus orare non nobis præcipitur.* S. Ambrosius verò l. 1. de poenit. c. 9. docet, S. Joannem tantum velle, ut non quilibet oret, sed tantum homo selectioris virtutis; cum alius non sic exaudi-

endus: id quod idem S. Doctor, verbis num. præcedente citatis, etiam dixerat circa dictum Heli Sacerdotis: quibus modis loquendi S. Scripturæ, & SS. Patrum, declaratur periculum talis peccatoris. Quale autem sit peccatum, quod vocatur ad mortem, vide apud Suarez tom. 4. in 3. p. disp. 8. sec. 1. n. 20. & seq. ubi n. 22. putat, esse peccatum finalis impenitentia: citatque pro se SS. Augustinum, Bedam, Gregorium, atque addit, pro tali peccatore non orandum; eoquod sit jam extra statum salutis.

339. Ob. 5. S. Augustinus l. 1. de serm. Domini in monte c. 22. ait: *Peccatum ergo fratris ad mortem puto esse, cum post agnitionem Dei per gratiam Domini nostri Jesu Christi, quisque oppugnat fraternitatem, & adversus ipsam gratiam, qua reconciliatus est Deo, invidentia facibus agitatur.* & infra subjungit de hoc peccato: *Illius peccati tanta labes est, ut deprecandi humilitatem subire non possit: ergo non omne peccatum potest per poenitentiam deleri.* Resp. dist. conf. non omne peccatum potest absolute deleri. neg. conf. non omne potest sine magna difficultate deleri. conc. conf. S. Augustinum explicat S. Thomas 3. p. q. 86. a. 1. ad 2. ubi sic ait: *Illud verbum Augustini sic intelligendum est: Tanta est labes illius peccati, ut deprecandi humilitatem subire non possit, scilicet de facili, secundum quod dicitur ille non posse sanari, qui non potest de facili sanari: potest tamen hoc fieri per Divina gratia virtutem, qua etiam in profundum maris convertit: & sanè hæc explicatio admittenda est, ne admitti debeat, S. Augustinum sibi contradicere loc. cit. n. 330.*

340. Ob. 6. S. Ambrosius l. 2. de poenit. c. 10. ait: *Meritò reprehenduntur, qui sapienter agendam poenitentiam putant; quia luxuriantur in Christo.* Idem S. Pater re-latus C. Est injusta. 23. q. 4. ait: *Facilitas enim veniæ incentivum tribuit delinquendi:* ergo saltem peccata repetita non possunt deleri per poenitentiam. Confirm. S. Gregorius homil. 34. in Evangel. post medium ait: *Poenitentiam quippe agere est perpetrata mala plangere, & plangenda non perpetrare.* S. Isidorus autem l. 2. de summo bono c. 16. re-latus C. Irrisor est. 11. de poenit. dist. 3. ait: *Irrisor est, non poenitens, qui adhuc agit, quod poenitet:* ergo non omnia peccata, saltem non illa, quæ facta sunt, post poenitentiam jam semel actam, remittuntur.

Resp. neg. conf. Primus textus S. Ambrosii loquitur de poenitentia publica, ut patet ex titulo capitis, in quo est mentio, de poenitentia publica: item ex verbis mox adjectis: *Sicut unum baptisma, ita una poenitentia, qua tamen publice agitur:* fuit autem contra Ecclesie mores, sapienter agere poenitentiam publicam ut testatur S. Thomas 3. p. q. 84. a. 10. ad 2. Alterum textum Angelicus loco modo citato etiam

exponit de poenitentia publica; ait enim: *Ambrosius loquitur de poenitentia solenni, qua in Ecclesia non iteratur.* Dein hic textus secundus non probat, peccatum non posse remitti, aut non posse sapienter poenitentiam agi: sed tantum, non adeo leves poenitentias esse injungendas: quod non est contra nos.

Certe ibi S. Ambrosii intentum tantum est, ostendere, non semper nimiam lenitatem, seu misericordiam prodesse; & exinde inferri, sacerdotis non debere esse nimis faciles in poenitentis, ex quo tamen potius probatur, peccata debere à sacerdotibus remitti, modo tamen poenitentibus utiliore. Quodsi etiam aliquando, ex voluntate Dei, facile remittantur peccata verè poenitentibus, non ideo præbetur illis incentivum delinquendi; nam ista facilitas est tantum occasio accepta peccandi, non data. Dein non omnibus, præsertim magnis peccatoribus, est profus facilis vera poenitentia: ne scilicet homines desperent, ut inquit Angelicus loco modo cit. ad 6.

Ad confirm. S. Gregorius, & S. Isidorus à S. Thoma 3. p. q. 84. a. 10. ad 4. sic exponuntur: *Dicendum, quod poenitere est anteacta peccata desistere, & desistenda non committere, scilicet simul, dum stes, vel actu, vel proposito; ille enim est irrisor, & non poenitens, qui simul, dum poenitet, agit, quod poenitet, vel proponit, iterum se facturum, quod gessit, vel etiam actualiter peccat, eandem, vel alio genere peccati. Quod autem aliquis postea peccat, vel actu, vel proposito, non excludit, quin prima poenitentia vera fuerit; nunquam enim veritas prioris actus excluditur per actum contrarium subsequentiem; sicut enim verè currit, qui postea sedet, ita verè poenituit, qui postea peccat.* in forma neg. conf.

341. Ob. 7. Miracula, à Christo facta in sanatione corporum, significant sanationem spiritualem animarum: sed Christus neminem bis sanavit à morbo: ergo neque bis remittit peccatum. Confirm. Baptismus iterari non potest: ergo nec poenitentia. Resp. neg. conf. Syllogismus incedit quatuor pedibus, nec est similitudo omnimoda, inter sanationes corporales, & spirituales; aliàs, sicut Christus sanavit paucos, respectivè ad innumeratos agrotos, ita etiam non omnes peccatores, nec prima vice, spiritualiter sanavit. Ad confirm. neg. conf. Iteratio sacramenti potest ex voluntate Christi, nobis per Ecclesiam manifestata: voluit autem Christus quædam sacramenta iterari, non autem alia (nam etiam Novatiani admittunt, SS. Eucharistiam iterari posse.) Deinde paritas (ut diximus statim n. 9.) ab uno sacramento ad alterum fieri non potest. Congruentiam tamen aliquam, quare potius poenitentiam, quam baptismum, iterari possit, assertit S. Thomas 3. p. q. 84. a. 10. ad 1. scilicet hanc, quod baptismus sit spiritualis generatio, præcedente morte spirituali: homo autem tantum semel nascitur, &

moriatur: econtrà poenitentia sit spiritualis medicina: medicina autem sæpius sumatur.

342. Ob. 8. contra 2. conclusionem. Si revelaret Deus Petro hoc suum decretum: *Nolo deinceps tibi remittere ullum peccatum:* & Petrus non crederet huic revelationi, tunc hæc incredulitas, sive hoc peccatum Petri, esset essentialiter, seu ex sua essentia, irremissibile: atqui hoc peccatum potest dari, saltem in alia providentia: ergo potest dari peccatum irremissibile, saltem in alia providentia min. non potest negari; quia non potest ostendi ulla in hoc casu implicancia. prob. ma. istud peccatum Petri essentialiter præsupponeret illud decretum Dei, seu revelationem illius essentialiter veram: ergo non posset remitti; aliàs enim falsificaretur revelatio, aut mutaretur absoluta voluntas Dei.

Hoc est argumentum Cardinalis de Lugo, citati n. 331. Præmissis rectorionibus ex confirmatione, adducta n. 332. Resp. cum Arriaga tom. 8. de poenit. disp. 12. sec. 3. n. 29. neg. ma. ad prob. neg. ant. Peccatum hoc potest idem, & eodem modo dari, sive vera detur revelatio, sive Petrus per conscientiam erroneam putet, eam dari. Sic; si parochus indoctus proponat aliquam rem tanquam Divinitus revelatam, credendam rusticis: isti autem absolute quidem judicent, eam rem esse revelatam, & tamen non credant, committunt idem peccatum infidelitatis, acsi revelatio verè data fuisset: item est idem peccatum, sive vera sit dies Veneris, sive tantum exitimes, esse eam diem, si tunc comedas carnes. Igitur hoc peccatum Petri est intrinsecè remissibile; nam, si deberetur non daretur, peccatum hoc remitti posset; unde tantum ratione decreti vera existentis sit extrinsecè irremissibile.

343. Dices. Cognitio est causa volitionis: volitio autem est identificata cum actione productiva sui, & consequenter essentialiter connectitur cum sua causa: ergo in nostro casu peccatum Petri, sive ejus volitio, habet essentialem connexionem cum revelatione, tanquam cum cognitione præcedente. Resp. dist. ma. cognitio est causa physica volitionis. neg. ma. moralis tantum, vel idealis. om. ma. & om. min. neg. conf. non enim effectus, vel etiam actio, habet essentialem connexionem cum causis tantum moralibus, vel idealibus: cognitio autem non est causa physica respectu volitionis, ut defendunt communis Scotistæ, cum nostris. Quodsi tamen omnino velis, aliquam cognitionem debere influere physice in volitionem, debet in hoc casu, præter illustrationem supernam Spiritus Sancti, adesse aliqua cognitio naturalis, qua cognoscere-tur revelatio, eaque cognitio tantum naturalis, adeoque non essentialiter vera, physice influere in volitionem peccaminosam.

344. Nam, ut rectè ait Gormaz de poenit. n. 392. effectus naturalis, qualis est peccatum (quia Deus non potest esse auctor, aut causa

peccati; cum tamen ipse sit auctor, & principalis causa cujusque effectus supernaturalis effectus, inquam, naturalis non potest habere connexionem essentialiter cum ente supernaturali; alias enim superaret vires, & existentiam totius naturae creatae; nam actus essentialiter exigens pro priori aliquid supernaturale, vel habet connexionem cum illo ente supernaturali, tanquam cum causa & est manifestum, quod superet vires naturae creatae, adeoque sit supernaturalis: vel habet connexionem cum illo ente supernaturali, tanquam cum conditione essentialiter requisita: & quia natura creata non potest operari, nisi ut expedita, seu instructa, aut adjuva suis conditionibus &c. talis actus iterum non potest à causa naturali naturaliter produci: adeoque rursus superat vires naturae creatae. Igitur volitio peccaminosa Petri non potest habere essentialiter connexionem cum revelatione, seu cognitione supernaturali: consequenter, si volitio dicta debet essentialiter dependere ab aliqua cognitione, physice influente, debet ista esse naturalis.

Ex quo praecipitur etiam id, quod fors obijci posset, scilicet, saltem supernaturaliter esse possibilem volitionem peccaminosam, quae essentialiter respiciat tale decretum; nam hoc ipsum ex dictis implicat; quia peccatum supernaturale esse non potest. Quae omnia praesertim vera sunt in nostris principiis in tract. de actibus humanis. à n. 127 ubi diximus, quod libertas sit actibus voluntatis tantum extrinseca. Si quis autem vellet urgere, ac dicere, saltem esse possibilem actus intrinsecè liberos, respondendum esset, non esse possibilem, saltem peccaminosum, qui essentialiter praesupponat, tanquam causam, vel conditionem, aliquid Theologicè supernaturale.

345. Ob. 9. Peccata damnatorum in inferno, praesertim odium, quo feruntur in Deum, supponunt essentialiter metaphysicam certitudinem de aeternitate poenarum, sive de irremissibilitate peccatorum: ergo sunt essentialiter irremissibilia, maxime verò illud odium Dei, quo in ipsum feruntur propterea, quod sciunt, ipsum sibi implacabilem esse, nec velle unquam peccata, quae ipsi commiserunt, remittere: sed velle ea aeternis poenis punire. ita quidam recentiores apud Haunoldum l. 4. tr. 4. n. 903. Resp. neg. ant. Idem odium Dei posset elici, quamvis damnati tantum putarent per errorem intellectus, se aeternum esse puniendos. Deum odium illud non supponit per se, saltem necessariò, opinionem de sua irremissibilitate, sed potius tantum de irremissibilitate praecedentium in vita peccatorum, quae tantum sunt per accidens irremissibilia, nisi velis, damnatum se reflectere super decretum Dei, de non remittendo etiam ipso hoc odio: sed etiam tunc negatur, quod odium hoc per se supponat talem reflexionem, saltem essentialiter veram.

ARTICULUS III.

An Merita Mortificata reviviscant per Poenitentiam.

346. Opera humana alia dicuntur opera viva, alia mortua, alia mortifera, alia mortificata. Prima, seu opera viva sunt opera supernaturalia meritoria, hominis in statu gratiae constituti, quorum effectus ex S. Thoma 3. p. q. 89. a. 4. in corp. est *perducere ad vitam aeternam*. Secunda, seu opera mortua, sunt opera ab homine in statu gravis peccati elicta, quae meritum vitae aeternae non habent. Tertia, seu mortifera sunt gravia quaeque peccata, quae scilicet mortem afferunt. Quarta, seu mortificata sunt ea opera, quae prius fuere viva, à superveniente autem peccato gravi sunt mortificata, hoc est, privata effectu perducendi hominem ad vitam aeternam.

Et de his ultimis folis quaeritur, an post actam poenitentiam, sive sacramentalem, sive aliam iustificantem, iterum vim, prius habitam, sed per peccatum perditam, acquirant, vim scilicet merendi, competentem sibi gradum gratiae, ac gloriae; nam de operibus mortuis communis est Theologorum sententia, cum S. Thoma 3. p. q. 89. a. 6. in corp. ea non reviviscere, seu nunquam acquirere vim meritoriam de condigno gratiae, aut gloriae, ex illo S. Pauli 1. ad Corinth. 13. v. 3. *Esti distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, & si tradidero corpus meum, ita, ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest*: prodesse autem valde opera illa, si vivificarentur.

347. Dico 1. Merita mortificata reviviscunt post poenitentiam. ita Theologi omnes cum S. Thoma 3. p. q. 89. a. 5. & quidem plures oppositum graviter censurant, ut videre est apud Lugonem de poenit. disp. 11. sec. 1. v. 3. Prob. conclusio 1. hac ipsa auctoritate communi, quae in re, dependente à voluntate Dei, & nobis tantum per revelationem innovescere, magni ponderis esse debet. Prob. 2. ex Scriptura, saltem junctà glossa, vel interpretum sensu. Joel. 2. v. 25. dicitur: *Et reddam vobis annos, quos comedit locusta, bruchus, & rubigo, & eruca*: quae verba glossa interlinearis explicat: *Non patiar perire ubertatem, quam perturbationibus animi perdidistis*: per ubertatem autem rectè intelligitur ubertas bonorum operum, aut meritorum; haec enim perturbationibus animi, seu peccatis, perditur.

348. Efficacior fortè est locus S. Pauli ad Hebr. 6. v. 10. *Non enim injustus Deus, ut obliviscatur operis vestri, & dilectionis, quam ostendistis in nomine ipsius, qui ministrastis Sanctis, & ministrastis*. Circa hunc textum Suarez in opusculo, seu relectione de reviviscencia meritorum. disp. 1. sec.

sec. 1. maxime à n. 19. Lugo de poenit. disp. 11. sec. 1. v. 3. (ubi ait, hanc esse communem interpretationem) item Dicaftillo tr. 8. de poenit. disp. 2. n. 582. notant, S. Paulum alloqui Hebraeos, non tantum iustos, sed etiam peccatores, seu aliquando lapsos: sive tempore scripturae epistolae jam conversi fuerint, sive non, quod, ut rectè ait Suarez loc. cit. parum refert.

Scribit autem ipsis Apostolus, quod non possint amplius renovari per baptismum (verba dedimus n. 334.) hortatur deinde illos ad poenitentiam agendam, vel etiam ad confidentiam habendam in bonitate Dei, post actam poenitentiam, proposito etiam hoc motivo, quod Deus non sit injustus, ut obliviscatur bonorum operum: ergo per ministrastis intelligit opera misericordiae, facta quidem ante peccatum, sed etiam ante actam poenitentiam, quae ante lapsum necdum potuit agi: adeoque intelligit opera, postea per lapsum mortificata: & consequenter, dum dicit, Deum etiam horum non oblivisci, proponit eis reviviscenciam meritorum, nempe operum mortificatorum.

349. Dices 1. Ergo per ministrastis S. Paulus etiam intelligit opera, quae ante actam poenitentiam faciunt, vel fecerunt; adeoque vult, quod etiam opera mortua reviviscant. Resp. neg. illatum; nam ex hoc ipso, quod consequens istud sit falsum, probatur, quod illud ministrastis non spectet ad lapsos, & necdum conversos: sed ad jam iustos, quales utique etiam plures fuere. Dices 2. Ergo potest dici, per ministrastis, & ministrastis, tantum intelligi diversitatem temporis, seu tantum opera praeterita, & praesentia. Resp. iterum neg. illatum; hac enim ratione non debuisset S. Paulus facere mentionem oblivionis Dei; physice enim Deus nullius rei obliviscitur: moraliter autem, seu quoad conferendum premium, respectu Dei eodem modo se habet opus praeteritum, & praesens; unde intelligitur diversitas status operum: quasi diceretur: Deus, in ordine ad premium, etiam non obliviscitur operum, quae facta sunt ante lapsum, modò post hunc acta sit poenitentia: quamvis eorum obliviscatur, si non agatur poenitentia.

Dices 3. Apostolum tantum alloqui iustos, & velle dicere, Deum non obliviscitur eorum operum, in ordine ad dandum perseverantiam. Sed iterum neg. illatum; nam Deus non tenetur, dare hominibus perseverantiam ex iustitia (qualiscunque decur inter Deum, & hominem) cum tamen hic sermo sit de premio, ex ista iustitia dando. Tandem glossa interlinearis hunc locum de reviviscencia meritorum exponit, & ad vers. praeced. ait: *Olim multa bona operati estis, pro quibus, si poenitistis de malis, bene faciet vobis Deus*.

350. Iterum ad Galat. 3. v. 4. scribit Doctor gentium: *Tanta passi estis sine causa? si tamen sine causa*: alloquitur autem lapsos; nam praemittit v. 1. *O insensati*

Galata, quis vos fascinavit &c. per illa verba autem, si tamen sine causa, docet, ea opera priora, seu exercitia patientiae, in malis, per contribules infideles illatis, posse ipsis prodesse, si iterum statum gratiae per poenitentiam recuperent; sic enim scribit S. Hieronymus in hunc locum: *Simul & hic aspiciendum, quod, quicumque ob Christi fidem laboraverit, & postea lapsus fuerit in peccatum, sicut prius sine causa dicitur passus fuisse, dum peccat, sic rursus non perdat ea, si ad pristinam fidem, & antiquum studium revertatur*: & Angelicus inc. 3. ep. ad Galat. lect. 2. in ea verba: *si tamen sine causa*: ait: *Quod ideo dicit; quia in eorum potestate erat poenitere, si vellent, quamdiu viverent*. Ex hoc autem habetur, quod opera mortificata reviviscunt. Insuper, ut testatur Suarez opusc. seu relectione de reviviscencia meriti. disp. 1. sec. 1. n. 12. communiter ita hunc locum explicant scholastici, & factis communiter Patres, ac interpretes; quae auctoritas, ut dictum, in hac quaestione magni ponderis est.

Accedit Felix Papa III. qui, ut refert Baronius ad ann. 483. n. 26. Acacio Episcopo Constantinopolitano (qui Basilico imperatori, Concilium Chalcedonense iijcienti, forissimè restiterat, postea verò Zenone imperante, haereticis Timotheo Eluro, Petro Fulloni, ac aliis, valde culpabiliter faverat, atque ob hos suos lapsus poenas graves promeritus fuerat) huic, inquam, Felix, ut ipsum ad poenitentiam revocaret, sic amanter scripsit: *Ubi est, frater Acaci, labor tuus, quo tyrannidis haereticae tempore desudasti? Patieris hoc damno conscientiae tuae ejusmodi perire mercedem? ergo potuit merces operis boni, ante lapsum patrati, iterum recuperari; alias hoc motivum inaniter allatum fuisset.*

351. Tandem Tridentinum sess. 6. c. 16. tres tantum condiciones requirit ad hoc, ut per opera nostra mereamur. 1. ut sint in statu gratiae facta, sive à iustificatione. 2. ut sint facta in Deo, sive ex supernaturali Dei auxilio. 3. ut operans in gratia decedat: quae omnia verificantur in nostro casu. Idem Concilium eod. cap. ait: *Iustificatis hominibus, sive acceptam gratiam perpetuò conservaverint, sive amissam recuperaverint, proponenda sunt Apostoli verba... Labor vester non est inanis in Domino (1. Corinth. 15. v. 58.) non enim injustus est Deus, ut obliviscatur operis vestri, & dilectionis (ad Hebr. 6. v. 10.) quae expendimus n. 348. Non autem Concilium tantum intelligit opus, seu opera, ultimam iustificationem subsequencia, sed etiam antecedentia; alias fecisset gratis distinctionem inter lapsos, recuperantes gratiam amissam, & inter semper iustos; non enim dubitabatur, an lapsorum, sed iterum iustificationem opera, iustificationem subsequencia, essent meritoria. Ex quo etiam confirmantur dicta n. 348. cum sanè Tridentinum quoque*

videatur, eum textum juxta nostram sententiam de prius lapsis accipere.

372. Dico 2. Opera, seu merita mortificata, reviviscunt per poenitentiam integrè, ad totum essentiale præmium gratiæ, & gloriæ: ita plures gravissimi auctores, quos citat Dicastillo *tr. s. de poenit. disp. 2. dub. 28. n. 628.* Prob. Scripturæ, Concilia, & Patres, afferunt, opera simpliciter, & universaliter, reviviscere: ergo reviviscunt quoad totam suam vim, quam prius habebant; neque enim debemus limitationem apponere sine sufficienti fundamento, quale adversarij non habent, ut patebit ex solutione objectionum. ant. prob. textibus *n. 347. & seq. allatis*: certè Joël dicit, non tantum annum, sed annos reddendos, hoc est, omnem fructum: & Apostolus indefinitè ait, Deum non oblivisci operis, adeoque nullius: item de omnibus ait, non esse necessariò sine causa tolerata: Tridentinum etiam pro omnibus tantum requirit tres condiciones: neque in his textibus ullo modo insinuat, quòd opera non reviviscant quoad totum præmium, sed tantum quoad aliquam partem illius: ergo.

Confir. Ut docet Angelicus *3. p. q. 89. a. 5. in corp.* merita per peccatum subsequens non omnino delentur: sed, ut ait, *remanent in acceptatione Divina . . . quantum est de se, etiam postquam per peccatum mortificantur*: sic tamen (ut ibidem S. Doctor exponit) ut hic & nunc, eorum effectus suspendatur, propter impedimentum peccati, propter quod, hic & nunc, non possunt perducere in vitam æternam: hoc autem impedimentum iterum tollitur per poenitentiam: ergo merita iterum effectum suum producant.

Ibidem ad 1. S. Thomas sic scribit: *Opera peccati per poenitentiam abolentur secundum se, ita scilicet, quod ex eis ulterius, Deo indulgente, nec macula, nec reatus inducitur. Sed opera in charitate facta non abolentur à Deo, in cujus acceptatione remanent: sed impedimentum accipiunt ex parte hominis operantis. Et in deo remoto impedimento, quod est ex parte hominis operantis, Deus implet ex parte sua illud, quod opera merebantur*: ergo post poenitentiam opera acquirunt totam vim, quam habebant ante peccatum, consequenter reviviscunt ad totum præmium. Explicat hoc Vasquez exemplo mercatoris, cui rex debet plura millia: si hic regem graviter offendat, suspenditur ejus jus ad debitum: si rursus reconcilietur, jus reviviscit. Arriaga id exponit exemplo præcepti, cujus obligatio potest suspendi ob occurrens impedimentum, impossibilem reddens illius executionem, quo sublato redit obligatio.

373. Dico 3. Probabiliter recuperatur per poenitentiam etiam gratia, prius acquisita ex opere operato, per usum sacramentorum, ita communiter nostri cum Eximio *opuscula, seu relectione de reviviscunt. me-*

rit. disp. 2. sec. 3. n. 56. & Thomistæ cura Bannez, contra Vasquez, & alios. Equidem hæc conclusio, non eodem modo, ac prima, probari potest ex Scriptura, Conciliis &c. cum in his sermo sit de meritis ex laboribus nostris, adeoque de gratia ex opere operantis. Probat tamen ratione S. Thomæ, *num. prac. adducta*, quam etiam amplectitur Suarez *loc. modo cit.* Est perfectio meriti in genere, ut, quantum est ex se, semper vivum maneat in acceptatione Divina, & habeat suum effectum, remoto impedimento peccati: atqui omnis perfectio meriti multò perfectius datur in meritis Christi, quam in meritis nostris: ergo etiam datur ista perfectio in meritis Christi, quòd nempe maneat viva in acceptatione Divina, & remoto peccato iterum habeant suum effectum, seu reviviscant, & propter ipsa restituatur gratia, prius accepta ex opere operato, quæ fuerat postea per peccatum amissa.

Nec dicas, non dari nobis omnia, quæ merita Christi possent obtinere; eoque aliàs deberent dari infinita. Resp. enim, dari tamen nobis ex meritis Christi ea, in ordine ad quæ semel sunt nobis applicata: sunt autem applicata in ordine ad gratias sacramentales, ex legitimo sacramentorum usu perceptas: ergo. Confir. Non videtur verosimile, hominem longo tempore justum, & rectè utentem sacramentis, si ex fragilitate semel graviter labatur, statim irrecuperabiliter perdere omnem fructum sacramentorum: quod tamen juxta adversarios fieret: ergo.

374. Dico 4. Gratia, per peccatum perditæ, peractâ poenitentia, statim redeunt, sive poenitentia sit intensa, sive non. ita Suarez *opus. seu relection. de revivisc. merit. disp. 2. sec. 3. n. 13.* Haunoldus *l. 4. tr. 4. n. 955.* Dicastillo *tr. s. de poenit. disp. 2. dub. 28. n. 636.* & alii. Prob. Poenitentia, etiam non intensa, potest esse justificativa, ut supra *n. 261.* fuscè probatum est: ergo potest tollere impedimentum peccati, quo ablato gratia restituitur: nec est ullum fundamentum dicendi, quòd, nisi poenitentia sit valde intensa, non omnis gratia restituatur, vel ejus restitutio usque in vitam finem differatur: certè aliàs aquè dicendum esset, quòd neque actibus remisiss, post justificationem elicitis, statim respondeat gratia, sed hæc tunc primum datur, quando eliciuntur actus intensiores, quam sit gratia præiens: hoc autem non videtur satis congruum doctrinæ Tridentinæ, quod *sess. 6. c. 10.* docet, justos de die in diem, in justitia, hoc est, in gratia, & bonis operibus, crescere: nec tamen Concilium ullam facit mentionem actuum intensiorum.

Ex dictis etiam colligitur, merita non tantum ita reviviscere, ut ipsi duntaxat respondeant gaudium aliquod accidentale in cælo; nam Scripturæ, & Patres, simpliciter dicunt, reddendam esse mercedem, adeoque intelligunt, reddendam esse mercedem simpliciter dictam: hæc autem non est gaudium

dium tantum accidentale: neque id, quod bruchus &c. aut peccatum abstulit, fuit tantum gaudium accidentale. Sed neque, propriè loquendo, merita reviviscerent, si tantum gaudium accidentale afferrent: quia, ut rectè notant Suarez, Lugo, Arriaga, & alij, tale gaudium responderet etiam operibus mortuis, quæ nunquam reviviscunt; nam peccatores sæpè per illa opera, tanquam per merita de congruo, obtinuerunt justificationem, laudârunt per eadem Deum &c. adeoque, si postea agant poenitentiam, & salventur, possunt etiam de his accidentaliter in cælo gaudere.

ARTICULUS IV.

Solvuntur Objectiones.

355. **O**B. 1. contra 1. conclusio. nem. Verba Apostoli ad *Hebr. 6.* citata *n. 348.* loquuntur de meritis, quibus merces debetur ex justitia: sed hæc non debetur operibus mortificatis: ergo. Confir. Potest dici, Apostolum loqui de operibus mortuis, quibus tantum aliquid respondeat, tanquam meritis de congruo: ergo. Resp. dist. mi. operibus mortificatis non debetur merces ex justitia, stante impedimento peccati, conc. mi. eo ablato. neg. mi. & conf. tunc enim debetur etiam his merces, ex illa justitia, quæ datur inter Deum, & hominem; qualiscunque dein datur.

Si dicas, Deum jam semel præmiâsse illa merita, scilicet dando gratiam, postea per peccatum perditam. Resp. Meritis etiam debetur per se gloria; unde nondum totum præmium eis fuit datum. Quòd autem reddatur iterum gratia amissa, est, ut ait Dicastillo *tr. s. de poenit. disp. 2. dub. 29. n. 651.* gratia non moraliter nova, sed continuatio prioris, per peccatum interruptæ: imò eo ipso, quòd reddi adhuc debeat gloria, debet connaturaliter etiam reddi gratia, ad cujus mensuram gloria in hac providentia tribuitur. Quare talis poenitens non est similis illi, qui à rege acceptos prius debitos mille florenos dissipasset, & cui consequenter nihil amplius deberetur: sed est similis ijs, quorum exempla adduximus *n. 353.* præsertim, cum gloriam necdum accepit. Interim utique non est negandum, intervenire hoc in casu etiam misericordiam Dei; tum quia ex misericordia conceditur homini lapsò spatium poenitentia; tum quia ex misericordia merita illa manent in acceptatione Divina, in qua tamen absolute non deberent retineri, vel remanere.

Ad confir. neg. ant. Hæc expositio inprimis teste Suarez *opus. seu relect. de revivisc. merit. disp. 1. sec. 1. n. 2.* est contra omnes auctores, id quod ait, patere ex S. Thoma, & ex SS. Patribus, Ambrosio, Hieronymo, Chrysostomo, Anselmo, ac

aliis. 2. Apostolus in ea epistola, & in illis verbis, alloquitur omnes Hebræos: utique autem non omnes tunc fuerunt peccatores. 3. Loquitur S. Paulus ibi de mercede, ex justitia tribuenda, quæ non responderet meritis tantum de congruo; his enim nihil debet Deus ex justitia, etiam tantum latè sumpta, qualis ab omnibus admittitur, inter Deum, & hominem: consequenter de mortuis operibus Apostolus non loquitur.

Ob. 2. Tridentinum *sess. 6. c. 16.* ait, *bene operansibus usque in finem* proponenda esse illa Apostoli verba: atqui peccantes non operantur bene usque ad finem: ergo. Confir. Idem Tridentinum *sess. 6. c. 8.* docet, primam gratiam gratis dari: atqui poenitentibus datur prima gratia: ergo datur gratis: ergo non ex meritis reviviscuntibus. Resp. neg. mi. Tridentinum clarè loquitur etiam de ijs, qui amissam gratiam recuperaverunt; unde per bene operantes usque in finem intelliguntur omnes illi, qui post ultimam justificationem, in gratia, & bonis operibus, usque ad mortem perseverant: & hoc etiam intelligitur per perseverantiam finalem, quam Christus ad salutem requirit *Matth. 24. v. 13.* utique enim multi salvantur, qui prius peccaverunt, & gratiam perdidissent: adeoque etiam isti possunt, & debent dici, perseverasse in finem.

Ad confir. dist. ult. conf. ergo gratia justificationis, & prima, datur gratis, seu non ex meritis reviviscuntibus, conc. conf. gratia, hic & nunc, per accidens adjecta gratiæ primæ justificationis. neg. conf. Datur in hoc casu duplex gratia: una respondens poenitentia, & hæc datur omnino gratis: altera respondens meritis reviviscuntibus, & hæc non datur omnino gratis, nisi in radice, quatenus gratis datur gratia justificationis, sine qua altera etiam non redderetur. Sic etiam, qui fide baptismum suscipit, & postea fictionem, vel peccatum subsequens confitetur, recipit duplicem gratiam, utriusque sacramento correspondentem.

356. Ob. 3. S. Hieronymus, relatus *C. Quicumque. dist. 50.* ait: *Quicumque dignitatem Divini gradus non custodierit, consenti fiant animam salvare; reverti enim in pristinum gradum post lapsum, difficile est*: similia habent SS. Basilii, Chrysostomi, Augustinus, & alii: ergo non redditur gratia prior per poenitentiam. Confir. Adamo non fuit restituta justitia originalis per poenitentiam: ergo nec aliis restituitur amissa gratia. Resp. neg. conf. Sermo ibi est S. Hieronymo de restitutione pristinae dignitatis Ecclesiasticæ, quæ non semper datur poenitentibus, juxta canones Ecclesiasticos: non autem sermo est de restitutione gratiæ, vel meritum, ut patet ex titulo *distinctionis 50.* cui *C. Quicumque.* insertum est: & hinc etiam glossa ait, illud Divini significare idem, ac Ecclesiasticæ.

Quodsi quandoque etiam videantur Patres negare, restitui hominem poenitentem in pristinum statum respectu Dei, non